

# RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1925.

Andra kammaren.

Nr 45.

Tisdagen den 2 juni.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 26 nästlidna maj.

§ 2.

Upplästes följande till kammaren inkomna sjukbetyg:

Att riksdagsman O. Carlström på grund av sjukdom (sviter efter honom träffat åkslag) är oförmögen att inställa sig till riksdagsarbetet förrän tidigast den 8 juni, intygas härmed.

Sävsjö den 30 maj 1925.

*Alvar Tehler,*

leg. läkare.

§ 3.

Föredrogs en från herr Ryberg ingången telegrafisk ansökning om ledighet från riksdagsgöromålen på grund av sjukdom; och beviljade kammaren herr Ryberg ledighet tills vidare.

§ 4.

Sedan riksdagens båda kamrar förehaft och godkänt de uti statsutskottets memorial nr 135, jordbruksutskottets memorial nr 80 och andra särskilda utskottets memorial nr 6 föreslagna voteringspropositioner rörande frågor, i vilka kamrarna fattat stridiga beslut, samt bestämt blivit, att vederbörliga omröstningar över de olika besluten skulle denna dag äga rum, så anställdes nu omröstningar enligt nedan intagna voteringspropositioner i följande ordning nämligen:

*Gemensamma  
omröstningar.*

## Första omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial nr 135).

»Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må

*dels* med tillämpning från och med den 1 juli 1925 besluta, att i 5 § mom. 1 av avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, skall bland befattningar, vilka tillsättas genom förordnande på viss tid, upptagas byggnadschef hos byggnadsstyrelsen med ett arvode av 15,000 kronor för år räknat, ävensom att i den vid berörda avlöningsreglemente fogade tjänsteförteckning skola under rubriken »byggnadsstyrelsen» upptagas såväl sistnämnda befattning som ock befattningen kansliskrivare;

*Andra kammarens protokoll 1925. Nr 45.*

*Gemensamma omröstningar.* *dels* bestämma antalet ordinarie befattningar i byggnadsstyrelsen på följande sätt:

(Forts.)

| Befattning  | Lönegrad |
|---|----------|
| 1 generaldirektör, arvode enligt 5 § i reglementet..... | —        |
| 1 byggnadschef, arvode enligt 5 § i reglementet.....    | —        |
| 4 byggnadsråd.....                                      | B 30     |
| 1 byråchef.....   | B 30     |
| 6 intendent.....  | B 26     |
| 1 kamrerare.....  | B 24     |
| 1 sekreterare.....                                      | B 24     |
| 1 kansliskrivare.....                                   | B 11     |
| 1 förste expeditivakt.....                              | B 7      |
| 1 kanslibitråde.....                                    | B 7      |
| 1 expeditivakt.....                                     | B 5      |
| 2 kontorsbiträden.....                                  | B 4      |

*dels* godkänna följande stat för byggnadsstyrelsen att tillämpas från och med budgetåret 1925—1926:

Stat:

|   |                |
|---|----------------|
| Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i> ..... | kronor 184,800 |
| Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i> .....                | » 4,500        |
| Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.....        | » 67,000       |
| <b>Summa kronor</b>   | <b>256,300</b> |

*dels* i riksstaten uppföra det ordinarie förslagsanslaget till byggnadsstyrelsen med 256,300 kronor;

*dels* ock medgiva, att kostnaden för avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare å byggnadsstyrelsens byggnadsbyrå må enligt grunder, som av Kungl. Maj:t fastställas, påföras anslagen för byggnadsföretag, som genom styrelsen utföras; röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen, i likhet med andra kammaren,

*dels* avslagit Kungl. Maj:ts förslag om upptagande i 5 § mom. 1 av avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, av en byggnadschef hos byggnadsstyrelsen, samt beslutat, att i den vid berörda avlöningsreglemente fogade tjänsteförteckning skall under rubriken »byggnadsstyrelsen» upptagas befattningen kansliskrivare;

*dels* bestämt antalet ordinarie befattningar i byggnadsstyrelsen på följande sätt:

| Befattning  | Lönegrad |
|---|----------|
| 1 generaldirektör, arvode enligt 5 § i reglementet..... | —        |
| 4 byggnadsråd.....                                      | B 30     |
| 2 kontorsbiträden.....                                  | B 4      |

*dels* godkänt följande stat för byggnadsstyrelsen att tillämpas från och med budgetåret 1925—1926:

## Stat:

Gemensamma  
omröstningar.  
(Forts.)

|   |                       |
|---|-----------------------|
| Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i> . . . . . | kronor 169,800        |
| Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i> . . . . .                | » 4,500               |
| Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. . . . .        | » 67,000              |
|   | <hr/>                 |
|   | Summa kronor 241,300; |

*dels* i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *byggnadsstyrelsen* med 241,300 kronor;

*dels ock* avslagit Kungl. Maj:ts förslag i fråga om avlöningar till icke-ordinarie personal å byggnadsstyrelsens byggnadsbyrå.»

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen blivit uppläst, företogs omröstningen medelst namnupprop, och utföll densamma med 105 Ja och 93 Nej, varjämte 8 av kammarens ledamöter förklarade sig avstå från att rösta.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med . . . . . 44 Ja och 34 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens röster eller . . . . 105 Ja och 93 Nej, sammanräkningen visade . . . . . 149 Ja och 127 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

Enär, på sätt omförmäls i § 6 av kammarens protokoll för den 30 nästlidna maj, herr Rydén jämte 23 av kammarens ledamöter begärt att anteckning till protokollet måtte ske av de i denna omröstning deltagande ledamöternas namn, skulle den voteringslista, varå anteckningar över omröstningen i andra kammaren fördes, här nedan intagas, så lydande:

|                                      | Ja | Nej | Avstär |
|--------------------------------------|----|-----|--------|
| Herr Förste Vice Talmannen . . . . . |    | 1   |        |
| » Andre Vice Talmannen . . . . .     |    | 1   |        |
| <i>Stockholms stad.</i>              |    |     |        |
| Herr Lindman . . . . .               |    | 1   |        |
| » Löfgren i Stockholm . . . . .      | 1  |     |        |
| » Hagman . . . . .                   | 1  |     |        |
| » Eriksson i Stockholm . . . . .     | 1  |     |        |
| » Hansson i Stockholm . . . . .      | 1  |     |        |
| » Nylander . . . . .                 |    | 1   |        |
| » Johanson i Stockholm . . . . .     | 1  |     |        |
| » Holmström i Stockholm . . . . .    | 1  |     |        |
| Fru Östlund . . . . .                | 1  |     |        |
| Fröken Wellin . . . . .              |    | 1   |        |
| Herr Forssell . . . . .              |    | 1   |        |
| » Carlsson i Stockholm . . . . .     |    | 1   |        |
| » Holmdahl . . . . .                 |    | 1   |        |
| » Järte . . . . .                    |    | 1   |        |
| Fru Wessman . . . . .                | 1  |     |        |

Gemensamma  
omröstningar.  
(Forts.)

|                                      | Ja | Nej | Av-<br>står |
|--------------------------------------|----|-----|-------------|
| <i>Stockholms län.</i>               |    |     |             |
| Herr Sjöblom . . . . .               | 1  |     |             |
| » Karlsson i Nynäshamn . . . . .     | 1  |     |             |
| » Söderberg . . . . .                | 1  |     |             |
| » Karlsson i Vätö . . . . .          | 1  |     |             |
| » Andersson i Igelboda . . . . .     | 1  |     |             |
| » Bernström . . . . .                |    | 1   |             |
| » Christenson i Södertälje . . . . . |    | 1   |             |
| » Laurin . . . . .                   |    | 1   |             |
| » Moseesson . . . . .                | 1  |     |             |
| » Ahl . . . . .                      | 1  |     |             |
| <i>Uppsala län.</i>                  |    |     |             |
| Herr Borg . . . . .                  | 1  |     |             |
| » Sjölander . . . . .                | 1  |     |             |
| » Olsson i Golvvasta . . . . .       |    | 1   |             |
| » Björnberg . . . . .                | 1  |     |             |
| » Andréén . . . . .                  |    | 1   |             |
| <i>Södermanlands län.</i>            |    |     |             |
| Herr Johansson i Uppmälby . . . . .  | 1  |     |             |
| » Olsson i Ramsta . . . . .          |    | 1   |             |
| » Schill . . . . .                   |    | 1   |             |
| » Laurén . . . . .                   |    | 1   |             |
| » Andersson i Katrineholm . . . . .  | 1  |     |             |
| » Jonsson . . . . .                  | 1  |     |             |
| » Lundkvist . . . . .                | 1  |     |             |
| <i>Östergötlands län.</i>            |    |     |             |
| Herr af Ekenstam . . . . .           |    | 1   |             |
| » Pettersson i Bjälbo . . . . .      |    | 1   |             |
| » Sjögren . . . . .                  |    | 1   |             |
| » Johansson i Kullersta . . . . .    |    | 1   |             |
| » Westman . . . . .                  |    | 1   |             |
| » Karlsson i Vadstena . . . . .      | 1  |     |             |
| » Olsson i Labbemåla . . . . .       | 1  |     |             |
| » Björkman . . . . .                 |    | 1   |             |
| » Ericson i Boxholm . . . . .        | 1  |     |             |
| » Ward . . . . .                     | 1  |     |             |
| » Holmberg . . . . .                 | 1  |     |             |
| » Anderson i Linköping . . . . .     |    | 1   |             |
| <i>Jönköpings län.</i>               |    |     |             |
| Herr Johanson i Huskvarna . . . . .  |    | 1   |             |
| » Hamrin . . . . .                   | 1  |     |             |
| » Carlström . . . . .                |    |     |             |
| » Fast . . . . .                     | 1  |     |             |
| » Petersson i Broaryd . . . . .      |    | 1   |             |
| » Svensson i Högsjöhult . . . . .    |    | 1   |             |
| » Lilliecreutz . . . . .             |    | 1   |             |

|                                    | Ja | Nej | Av-<br>står |
|------------------------------------|----|-----|-------------|
| Herr Andersson i Löbbo . . . . .   | 1  |     |             |
| » Göranson . . . . .               |    | 1   |             |
| <i>Kronobergs län.</i>             |    |     |             |
| Herr Magnusson i Tumhult . . . . . |    | 1   |             |
| » Olsson i Blädinge . . . . .      |    | 1   |             |
| » Svensson i Betingetorp . . . . . |    | 1   |             |
| » Leo . . . . .                    | 1  |     |             |
| » Blomquist . . . . .              | 1  |     |             |
| » Svensson i Grönvik . . . . .     |    | 1   |             |
| <i>Kalmar län.</i>                 |    |     |             |
| Herr Magnusson i Kalmar . . . . .  |    |     | 1           |
| » Olsson i Kalmar . . . . .        |    | 1   |             |
| » Werner . . . . .                 | 1  |     |             |
| » Gustafson i Vimmerby . . . . .   |    | 1   |             |
| » Johansson i Krogstorp . . . . .  |    | 1   |             |
| » Wagnsson . . . . .               |    |     | 1           |
| » Olsson i Högby . . . . .         |    | 1   |             |
| » Heiding . . . . .                |    | 1   |             |
| » Wirsell . . . . .                |    | 1   |             |
| <i>Gotlands län.</i>               |    |     |             |
| Herr Gardell i Gans . . . . .      |    | 1   |             |
| » Svedman . . . . .                |    | 1   |             |
| » Gardell i Stenstu . . . . .      |    | 1   |             |
| <i>Blekinge län.</i>               |    |     |             |
| Herr Jönsson i Boa . . . . .       |    | 1   |             |
| » Törnkvist i Karlskrona . . . . . | 1  |     |             |
| » Kloo . . . . .                   | 1  |     |             |
| » Jeppsson . . . . .               |    | 1   |             |
| » Holmgren . . . . .               |    | 1   |             |
| » Adler . . . . .                  | 1  |     |             |
| <i>Kristianstads län.</i>          |    |     |             |
| Herr Bengtsson i Norup . . . . .   |    |     |             |
| » Borggren . . . . .               | 1  |     |             |
| » Persson i Fritorp . . . . .      |    | 1   |             |
| » Björklund . . . . .              | 1  |     |             |
| » Björk . . . . .                  | 1  |     |             |
| » Isacsson . . . . .               | 1  |     |             |
| » Hammarlund . . . . .             |    | 1   |             |
| <i>Malmö m. fl. städer.</i>        |    |     |             |
| Herr Rydén . . . . .               | 1  |     |             |
| » Winkler . . . . .                |    |     |             |
| » Lovén . . . . .                  |    |     | 1           |
| » Jensen . . . . .                 | 1  |     |             |
| » Engberg . . . . .                | 1  |     |             |

Gemensamma  
omröstningar.  
(Forts.)

|                                      | Ja | Nej | Av-<br>står |
|--------------------------------------|----|-----|-------------|
| Herr Lindskog . . . . .              |    |     |             |
| » Beskow . . . . .                   |    | 1   |             |
| » Bergström i Hälsingborg . . . . .  | 1  |     |             |
| <i>Malmöhus län.</i>                 |    |     |             |
| Herr Jönsson i Revinge . . . . .     | 1  |     |             |
| » Nilsson i Tänga . . . . .          |    |     | 1           |
| » Olsson i Kullenbergstorp . . . . . |    | 1   |             |
| » Sköld . . . . .                    | 1  |     |             |
| » Andersson i Höör. . . . .          | 1  |     |             |
| » Törnkvist i Bjuv . . . . .         | 1  |     |             |
| » Paulsen . . . . .                  | 1  |     |             |
| » Fjellman . . . . .                 |    | 1   |             |
| » Månsson i Erlandsro . . . . .      |    | 1   |             |
| » Nilsson i Hörby . . . . .          |    | 1   |             |
| <i>Hallands län.</i>                 |    |     |             |
| Herr Henrikson . . . . .             |    | 1   |             |
| » Lindqvist i Halmstad . . . . .     | 1  |     |             |
| » Johansson i Brånalt . . . . .      |    | 1   |             |
| » Uddenberg i Varberg . . . . .      |    | 1   |             |
| » Andersson i Falkenberg . . . . .   | 1  |     |             |
| » Larson i Tönnersa . . . . .        |    | 1   |             |
| <i>Göteborgs stad.</i>               |    |     |             |
| Herr Röing . . . . .                 |    | 1   |             |
| » Kristensson i Göteborg . . . . .   | 1  |     |             |
| » Lithander . . . . .                |    | 1   |             |
| » Sjöström . . . . .                 | 1  |     |             |
| » Pehrsson i Göteborg . . . . .      |    | 1   |             |
| » Hedvall . . . . .                  | 1  |     |             |
| » Höglund . . . . .                  | 1  |     |             |
| Fru Thüring . . . . .                | 1  |     |             |
| Herr Almquist. . . . .               | 1  |     |             |
| <i>Göteborgs och Bohus län.</i>      |    |     |             |
| Herr Andersson i Grimbo . . . . .    |    | 1   |             |
| » Olsson i Broberg . . . . .         |    | 1   |             |
| » Olsson i Berg . . . . .            |    | 1   |             |
| » Osberg. . . . .                    |    | 1   |             |
| » Carlson i Mölndal. . . . .         | 1  |     |             |
| » Wallerius . . . . .                |    | 1   |             |
| » Brännberg . . . . .                | 1  |     |             |
| » Mårtenson . . . . .                | 1  |     |             |
| <i>Älvsborgs län.</i>                |    |     |             |
| Herr Hallén . . . . .                |    |     |             |
| » Danielsson . . . . .               | 1  |     |             |
| » Gustafson i Kasenberg . . . . .    |    |     |             |
| » Lindgren. . . . .                  |    |     | 1           |

|                                      | Ja | Nej | Av-<br>står |
|--------------------------------------|----|-----|-------------|
| Herr Hansson i Trollhättan. . . . .  | 1  |     |             |
| » Olsson i Mellerud . . . . .        | 1  |     |             |
| » Alströmer . . . . .                |    | 1   |             |
| » Ryberg . . . . .                   |    |     |             |
| » Gustafsson i Älvsered. . . . .     |    | 1   |             |
| » Johansson i Väby . . . . .         |    | 1   |             |
| » Petersson i Lerbäcksbyn . . . . .  |    | 1   |             |
| » Weijne . . . . .                   | 1  |     |             |
| <i>Skaraborgs län.</i>               |    |     |             |
| Herr Bengtsson i Kullen . . . . .    |    | 1   |             |
| » Magnusson i Skövde . . . . .       |    |     |             |
| » Bäcklund . . . . .                 | 1  |     |             |
| » Johanson i Hallagården . . . . .   |    | 1   |             |
| » Vahlstedt . . . . .                |    |     |             |
| » Lundén . . . . .                   |    | 1   |             |
| » Anderson i Storegården . . . . .   |    | 1   |             |
| » Bodén . . . . .                    |    |     |             |
| » Hedin . . . . .                    |    | 1   |             |
| <i>Värmlands län.</i>                |    |     |             |
| Herr Jansson i Edsbäcken . . . . .   |    | 1   |             |
| » Carlsson-Frosterud . . . . .       | 1  |     |             |
| » Andersson i Prästbol . . . . .     |    |     |             |
| » Ros . . . . .                      |    | 1   |             |
| » Norling . . . . .                  | 1  |     |             |
| » Norsell. . . . .                   | 1  |     |             |
| » Spångberg . . . . .                | 1  |     |             |
| » Björling . . . . .                 | 1  |     |             |
| » Eriksson i Västbro . . . . .       |    | 1   |             |
| » Morfeldt . . . . .                 | 1  |     |             |
| <i>Örebro län.</i>                   |    |     |             |
| Herr Uddenberg i Karlskoga . . . . . | 1  |     |             |
| » Anderson i Råstock. . . . .        | 1  |     |             |
| » Nilsson i Örebro . . . . .         | 1  |     |             |
| » Ödström . . . . .                  |    | 1   |             |
| » Ljunggren . . . . .                |    | 1   |             |
| » Öhman . . . . .                    | 1  |     |             |
| » Lundgren . . . . .                 | 1  |     |             |
| » Persson i Falla . . . . .          |    | 1   |             |
| » Mogård . . . . .                   | 1  |     |             |
| <i>Västmanlands län.</i>             |    |     |             |
| Herr Larsson i Västerås . . . . .    | 1  |     |             |
| » Lorichs . . . . .                  |    | 1   |             |
| » Pettersson i Köping . . . . .      | 1  |     |             |
| » Eklund . . . . .                   | 1  |     |             |
| » Olovson i Västerås . . . . .       | 1  |     |             |
| » Olsson i Broddbo . . . . .         | 1  |     |             |

Gemensamma  
omröstningar.  
(Forts.)

|                                       | Ja | Nej | Av-<br>står |
|---------------------------------------|----|-----|-------------|
| <i>Kopparbergs län.</i>               |    |     |             |
| Herr Eriksson i Grängesberg . . . . . | 1  |     |             |
| » Jansson i Falun . . . . .           | 1  |     |             |
| » Hansson i Bäck . . . . .            | 1  |     |             |
| » Ernfors . . . . .                   |    | 1   |             |
| » Andersson i Rasjön . . . . .        |    |     |             |
| » Pettersson i Hällbacken . . . . .   | 1  |     |             |
| » Andersson i Ovanmyra . . . . .      |    | 1   |             |
| » Englund . . . . .                   | 1  |     |             |
| » Sundström . . . . .                 | 1  |     |             |
| » Smedh . . . . .                     | 1  |     |             |
| <i>Gävleborgs län.</i>                |    |     |             |
| Herr Månsson i Hagaström . . . . .    |    |     |             |
| » Sävström . . . . .                  | 1  |     |             |
| » Lindley . . . . .                   | 1  |     |             |
| » Olsson i Hov. . . . .               |    | 1   |             |
| » Johansson i Kälkebo . . . . .       |    | 1   |             |
| » Granath . . . . .                   | 1  |     |             |
| » Johansson i Edsbyn . . . . .        | 1  |     |             |
| » Olsson i Gävle . . . . .            | 1  |     |             |
| » Holmström i Gävle . . . . .         |    | 1   |             |
| » Herou . . . . .                     | 1  |     |             |
| » Högström . . . . .                  | 1  |     |             |
| <i>Västernorrlands län.</i>           |    |     |             |
| Herr Öberg . . . . .                  |    |     |             |
| » Johansson i Sollefteå . . . . .     | 1  |     |             |
| » Vennerström . . . . .               | 1  |     |             |
| » Bergström i Bäckland. . . . .       | 1  |     |             |
| » Lagerkwist . . . . .                | 1  |     |             |
| » Strindlund . . . . .                |    | 1   |             |
| » Västberg . . . . .                  |    |     |             |
| » Molander . . . . .                  |    | 1   |             |
| » Rudén . . . . .                     |    | 1   |             |
| <i>Jämtlands län.</i>                 |    |     |             |
| Herr Olofsson i Digernäs . . . . .    |    | 1   |             |
| » Hedlund i Östersund . . . . .       | 1  |     |             |
| » Hedlund i Häste . . . . .           |    | 1   |             |
| » Persson i Trängen . . . . .         |    | 1   |             |
| » Olsson i Rödningsberg . . . . .     | 1  |     |             |
| <i>Västerbottens län.</i>             |    |     |             |
| Herr Wiklund . . . . .                | 1  |     |             |
| » Bäckström . . . . .                 |    |     |             |
| » Wikström . . . . .                  | 1  |     |             |
| » Brännström . . . . .                |    |     |             |
| » Lindmark . . . . .                  |    | 1   |             |



Gemensamma  
omröstningar.  
(Forts.)

|                              | Ja  | Nej | Av-<br>står |
|------------------------------|-----|-----|-------------|
| Herr Lindberg . . . . .      |     |     | 1           |
| » Sandberg . . . . .         |     | 1   |             |
| <i>Norrbottnens län</i>      |     |     |             |
| Herr Hage . . . . .          |     |     | 1           |
| » Nilsson i Antnäs . . . . . |     |     |             |
| » Lövgren i Nyborg . . . . . | 1   |     |             |
| » Dahlén . . . . .           |     |     | 1           |
| » Samuelsson . . . . .       | 1   |     |             |
| » Hedström . . . . .         |     | 1   |             |
| » Grapenson . . . . .        |     | 1   |             |
| Summa                        | 105 | 93  | 8           |

### Andra omröstningen:

(enligt jordbruksutskottets memorial nr 80).

»Den, som i likhet med första kammaren vill bifalla vad jordbruksutskottet i utlåtande nr 68 punkt 1 hemställt eller att riksdagen må till skogsvårdens befrämjande för att av Kungl. Maj:t i mån av förefallande behov fördelas mellan vederbörande skogsvårdsstyrelser anvisa för budgetåren 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 598,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren till skogsvårdens befrämjande för att av Kungl. Maj:t i mån av förefallande behov fördelas mellan vederbörande skogsvårdsstyrelser för budgetåret 1925—1926 anvisat ett extra reservationsanslag av 548,000 kronor.»

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen blivit uppläst, företogs omröstningen medelst namnupprop, och utföll densamma med 83 Ja och 117 Nej, varjämte 6 av kammarens ledamöter förklarade sig avstå från att rösta.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med . . . . . 36 Ja och 42 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens röster eller .. 83 Ja och 117 Nej, sammanräkningen visade . . . . . 119 Ja och 159 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

### Tredje omröstningen:

(enligt andra särskilda utskottets memorial nr 6).

»Den, som i likhet med första kammaren vill, att till revisonssekreterare Sven Lawski måtte utanordnas ersättning med ett belopp av kronor 1,800:—, röstar

Ja;

Gemensamma  
omröstningar.

Den, det ej vill, röstar

Nej;

(Forts.)

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat, att till revisionssekreterare Sven Lawski må utanordnas ersättning med ett belopp av kronor 1,200:—.»

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteeringspropositionen blivit uppläst, företogs omröstningen medelst namnupprop, och utföll densamma med 57 Ja och 136 Nej, varjämte 12 av kammarens ledamöter förklarade sig avstå från att rösta.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med ..... 48 Ja och 26 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens röster eller .. 57 Ja och 136 Nej, sammanräkningen visade ..... 105 Ja och 162 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

§ 5.

Vid nu skedd föredragning av bevillningsutskottets betänkande, nr 44, i anledning av väckt motion angående revision av gällande bestämmelser om tull å automobiler och automobildelar biföll kammaren utskottets däri gjorda hemställan.

§ 6.

Till avgörande företogs härefter bankoutskottets utlåtande, nr 66, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisorisk löne- och pensionsförbättring för reservstatspersonalen m. m., i vad angår pensionsförhållanden.

Ang.  
provisorisk  
pensions-  
förbättring för  
reservstats-  
personalen.

I en till riksdagen avlåten, den 20 februari 1925 dagteknad proposition nr 127 hade Kungl. Maj:ten, under återropande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, framlagt förslag till provisorisk löne- och pensionsförbättring för reservstatspersonalen m. m.

Ifrågavarande proposition hade hänvisats till bankoutskottet, i vad den avsåge medgivande för viss personal att uppbära pension av statsmedel med angivna belopp, samt i övrigt till statsutskottet.

Uti föreliggande utlåtande hemställde bankoutskottet, att riksdagen, med bifall till propositionen, i vad densamma varit föremål för utskottets prövning, måtte medgiva, att personal, som med rätt till pension avgått eller före den 1 juli 1926 avginge från reservstat, finge under sin återstående livstid uppbära pension av statsmedel med nedan angivna belopp:

|  |              |
|--|--------------|
| generalmajor .....   | 6,650 kronor |
| överste i högre löneklassen .....                          | 5,700 »      |
| » » lägre » , fältläkare .....                             | 5,300 »      |
| kommendörkapten av 1. graden .....                         | 4,900 »      |
| major, kommendörkapten av 2. graden, regementsläkare ..... | 4,300 »      |
| kompaniofficer i högsta löneklassen, bataljonsläkare ..... | 2,500 »      |
| » » mellersta » .....                                      | 2,000 »      |
| » » lägsta » .....   | 1,450 »      |
| underofficer i högre löneklassen .....                     | 1,400 »      |
| » » lägre » .....  | 1,100 »      |

Vid utlåtandet var likväl fogad reservation av herrar *Bäcklund*, *Lovén*, *Bondeson* och *Höglund*, vilka hemställt, att riksdagen — — — lika med utskottet — — — som med rätt till pension avginge från reservstat under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926, finge — — — 1,100 kronor.

Ang.  
provisorisk  
pensions-  
förbättring för  
reservstats-  
personalen.  
(Forts.)

Sedan utskottets hemställan föredragits anförde:

**Herr Bäcklund:** Herr talman, ärade kammarledamöter! Jag har tillsammans med tre andra ledamöter av utskottet icke ansett, att Kungl. Maj:ts proposition borde helt bifallas, såsom utskottet velat.

Det är ju så, att det för reservstatspersonalen varit ganska svåra förhållanden på den grund att de icke tidigare fått sina pensioner eller löner reglerade. Nu har Kungl. Maj:t emellertid gått in för att reglera deras pensioner på så sätt, att de skulle komma upp till de belopp, som finnas angivna på sid. 4 i utskottsutlåtandet. Jag och mina medreservanter ha ansett, att frågan icke bör lösas på så sätt, utan att de pensioner, vilka äro föreslagna i utskottsutlåtandet och vilka också återfinnas i reservationen, borde få gälla endast för dem, som avgå efter den 1 juli 1925 och att de övriga pensionärerna på reservstater skulle likställas med andra pensionärer, för vilka Kungl. Maj:t föreslagit, att de skulle få 50 procent av skillnaden mellan nuvarande pensioner och de nyreglerade pensionerna. Detta återkomma vi till i samband med bankoutskottets utlåtande nr 55, alltså nästa ärende. Vi ha där reserverat oss till förmån för att alla pensionärer skulle få två tredjedelar av nämnda skillnad. Jag anser, att detta icke bör beslutas blott för alla andra pensionärer här i landet utan även gälla för reservstatarna. Enligt Kungl. Maj:ts och utskottets förslag kommer reservstatspersonalen att beträffande förhållandet mellan löner och pensioner bli gynnsammare ställda än alla andra. Det är ju så, att de få en pension, som endast med 10 procent understiger den lön, som de ha, när de stå på reservstat. Vi ha ansett, att de pensionsbelopp, som Kungl. Maj:t föreslagit, böra bli gällande för de pensionärer, som avgå efter 1 juli 1925, men att de, som redan nu äro pensionerade, borde i likhet med övriga pensionärer endast få en del av skillnaden mellan deras nuvarande pensioner och de nyreglerade pensionerna, vare sig denna del bestämmes till 50 eller 75 procent.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till den vid utlåtandet fogade reservationen.

**Chefen för försvarsdepartementet herr statsrådet Hausson:** Herr talman! Jag vill till en början göra det påpekandet, att reservstatspersonalen befinner sig i ett helt annat läge än andra statstjänare och att alltså även pensionärer på reservstat befinna sig i ett annat läge än pensionärer i allmänhet samt att det därför icke kan vara riktigt att, som reservanterna vilja göra gällande, jämställa dessa pensionärer med andra pensionärer, ty resultatet av ett sådant jämställande blir i själva verket, att ifrågakvarande pensionärer få det sämre än andra pensionärer.

När man införde reservstaten, var det för att möjliggöra att dugande officerare och underofficerare, när de lämnade aktiv tjänst, skulle kunna åtaga sig mot viss ersättning en längre tjänstgöringstid vid fredsutbildningen än gelikar i reserven och därmed också bättre vidmakthålla sin tjänsteduglighet än dessa andra. För att möjliggöra, att dugande officerare och underofficerare skulle kunna övergå till reservstaten, stipulerades, att dessa skulle åtnjuta en lön på reservstat, som var större än pensionen för officerare och underofficerare på aktiv stat, och att pensionerna för dessa reservofficerare och underofficerare skulle bestämmas till sådana belopp, att de, när de uppnådde

Ang.  
provisorisk  
pensions-  
förbättring för  
reservstats-  
personalen.  
(Forts.)

pensionsåldern, icke skulle komma i ett sämre läge, än de hade gjort, därest de kvarstått på aktiv stat.

Sedan dessa stipulationer gjordes, har riksdagen reglerat lönerna för den aktiva personalen men har underlåtit att verkställa samma reglering för reservstatspersonalen. Med hänvisning till försvarsrevisionen har år efter år regleringen för denna reservstatspersonal uppskjutits, vilket gjort, att de utfästelser, som staten i själva verket givit åt dem, som kvarstå på reservstat eller fått pension, icke ha under de senare åren blivit av staten uppfyllda. Nu har riksdagen i år beslutat att återföra reservstatens löner till den ursprungliga relationen till lönerna på den aktiva staten. Vad som här påyrkas, är, att detsamma skall ske beträffande pensionerna. Men om riksdagen nu skulle följa reservanternas, skulle de, som under de senaste åren gått i pension på reservstat, ställas utanför. De principer, som ligga till grund för reservstaten, skulle på detta sätt överkorsas av statsmakterna. En officer har gått in på reservstaten i den förhoppningen, att han vid sin avgång från reservstaten skulle erhålla en pension, motsvarande den, han skulle fått, därest han kvarstått i aktiv tjänst, d. v. s. att staten skulle uppfylla den utfästelse, som den givit vid reservstatens inrättande. Följer man reservanternas överkorsa statsmakterna själva utgångspunkterna för sina egna anordningar. Det är emellertid så mycket viktigare, att det här blir en rättvis reglering, som man under flera år, sedan regleringen skedde för den aktiva personalen, faktiskt har berövat såväl dem, som stå kvar på reservstaten, som reservstatens pensionärer en del av vad som rätteligen borde ha tillkommit dem.

Det skulle vara en dubbel orättvisa, om riksdagen nu, när det finns möjlighet att för framtiden återföra saken till det förhållande, som riksdagen avsåg, skulle kvarhålla dessa pensionärer i det sämre läget, och jag hemställer för min del, att kammaren måtte biträda utskottets förslag.

Herr Eriksson i Grängesberg: Herr talman! Efter herr statsrådets anförande är icke mycket att tillägga. När jag först läste Kungl. Maj:ts proposition, hade jag samma känsla som herr Bäcklund, att det nog icke var så alldeles riktigt att följa propositionen, men när jag sedan satte mig in i förhållandena, blev jag för min del liksom utskottsmajoriteten övertygad om att det fanns mycket starka och mycket goda billighetsskäl och även realskäl för Kungl. Maj:ts förslag.

Den personal, varom det nu är fråga, är begränsad till antalet och icke alls omfattande. Det är endast 1 general, 5 överstar, 16 majorer, 29 kompaniofficere-rare och 36 underofficerare, som det här är fråga om, och det är endast dem, som redan avgått med pension, som det här gäller. När 1914 års härordning genomfördes och denna reservstat inrättades, gick man ut ifrån, att de, som övergingo på reservstat, skulle erhålla lön i förhållande till de i aktiv tjänst varande, och denna lön bestämdes i allmänhet till 40 procent av den aktiva personalens lön, och då skulle sedan pensionen vara densamma som lönen. Kungl. Maj:t föreslår nu en 10 procent lägre pension. Nu var det så, att 1918 och 1919 genomfördes det en löneförhöjning och pensionsförbättring för den i aktiv tjänst varande personalen. Då borde egentligen den personal, varom det nu är fråga, också samtidigt ha fått sina löner förbättrade. Det utarbetades ett förslag i sådant avseende, men det kom aldrig fram till riksdagen, därför att man väntade på en ny härordning.

Jag har gjort sakkunniga den frågan: har den reservstatspersonal, varom det nu är fråga, avgått före eller efter 1919? Den upplysningen har lämnats, att de, som avgått och vilka det är tal om ha så gott som allesammans avgått efter

1919. Det är endast ett fåtal, som avgått före 1919. Hade man nu följt den angivna utgångspunkten från 1914, så skulle de ha fått sina löner reglerade 1918 eller 1919. Nu blev det icke så, och då kan jag för min del icke förstå annat, än att mycket goda skäl förebragts för Kungl. Maj:ts förslag. I pengar utgör detta ett mycket litet belopp. Kompaniofficerare få enligt Kungl. Maj:ts förslag 280 kronor per år mer än enligt reservanternas förslag, och underofficerarna få 236 kronor mer, och det är dessa två grupper, där antalet är något betydande. För generalsperson, överstar och majorer blir det naturligtvis mera, men de utgöra endast ett fåtal personer.

*Ang.  
provisorisk  
pensions-  
förbättring för  
reservstats-  
personalen.  
(Forts.)*

Herr talman, jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr **Anderson** i Råstock: Herr talman! Jag har begärt ordet, därför att jag en gång reserverat mig till förmån för upprätthållandet av en principiell likställighet mellan militära och civila pensionstagare. Här få herrarna resonera, hur ni vilja, men ni kunna dock icke komma ifrån, att reservstatspersonal, som avgå eller avgått med pension, kommer i ett förmånligare läge än motsvarande civila personal, och det är det, som jag för min del ansett vara oriktigt.

Jag kan icke förstå, hur det hädanefter skall vara möjligt att resa ett motstånd mot civila pensionärens i liknande ställning krav på full likställighet med pensionärer, som avgå efter viss dag. Det är det, som är orsaken till, att jag i kommittén avgav en reservation, och jag har icke kunnat taga hänsyn till de omständigheter, som här åberopats, att vederbörande fått de och de löfena tidigare o. s. v. Ty huru många äro det icke av de civila befattningshaverna, som ha fått ett eller annat löfte, och hur många är det icke, som fått vänta på lönerglering, och hur många är det, som avgå från aktiv tjänst på det civila området och som fått sin tjänstgöringstid så pass kort tillmätt, som den är för vederbörande reservstatspersonal här? Jag bara ställer den frågan.

Jag vet, att det är lönlöst att i dag försöka få igenom den reservation, som herr Bäcklund m. fl. avgivit, men jag vill bestämt ha sagt ifrån, att jag för min del tolkar statsrådets och herr Bernhard Erikssons yttranden på det sättet, att det här är ett rent och klart undantagsfall, som icke kan med fördel åberopas för övriga pensionärer, ty skulle icke så vara förhållandet, då blir det ett mycket dyrare kalas, än vad det ser ut i dag.

Jag ber därför att få yrka bifall till herr Bäcklunds reservation, hur det nu än kan gå.

Chefen för försvarsdepartementet herr statsrådet **Hansson**: Herr talman! Jag skall endast förlänga debatten med att göra den frågan till herr Anderson i Råstock, om han kan ge något exempel på en enda civil tjänstemannagrupp, som är jämställd med reservstatspersonalen. Såvitt jag förstår intar denna tjänstemannagrupp en sådan särställning inom tjänstemannakåren, att där inte är någon jämförelse möjlig. Riktigheten av detta resonemang framgår också därav, att pensionskommittén, som i detta avseende vakar över sammanhanget, har tillstyrkt en anordning av det slag, som Kungl. Maj:t föreslagit. Pensionskommittén säger bland annat i sitt yttrande, efter att ha berört en del andra saker: »Detta innebure enligt kommitténs mening gentemot reservstatspensionärerna en tydlig orättvisa, särskilt framträdande beträffande dem, som avgått från generals- eller regementsofficersbeställningar. Dessa komme nämligen, om inga särskilda åtgärder vidtoges, att även enligt kommitténs nämnda förslag» — såvitt jag förstår det av herr Bäcklund här åberopade — »befinna sig i ett sämre läge, än om de i stället för att hava övergått till reservstat kvarstått i närmast lägre beställning på aktiv stat och i denna pensionerats, ett förhållande, som direkt strede mot den tanke, som ursprung-

Ang.  
provisorisk  
pensions-  
förbättring för  
reservstats-  
personalen.  
(Forts.)

ligen låge till grund för bestämmandet av reservstatspersonalens pensionsvillkor.»

Här föreligger sålunda ett verkligt undantagsfall. Det finns inte, såvitt jag känner, någon motsvarande tjänstemannagrupp, och därför kan inte heller ett beslut i enlighet med regeringens förslag i detta fall bli prejudicerande.

Jag tror att om herr Anderson i Råstock noga undersöker detta förhållande skall han ge mig fullt rätt, och även erkänna, att det är rätt, att utskottets förslag här bifalles.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen framställde propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på bifall till den vid utlåtandet fogade reservationen; och blev utskottets hemställan av kammaren bifallen.

### § 7.

Ang.  
ny pension för  
vissa pensionärer m. m.

Å föredragningslistan var vidare upptaget bankoutskottets utlåtande, nr 55, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer ävensom med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Uti en till riksdagen avlåten den 6 sistlidna mars dagtecknad, till bankoutskottet hänvisad proposition, nr 198, hade Kungl. Maj:t, bland annat, framlagt förslag till kungörelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer ävensom med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer m. m.

Till utskottet hade jämväl remitterats två i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen inom första kammaren nr 289 av herrar *Julin* och *Bärg* samt inom andra kammaren nr 451 av herrar *Fjellman* och *Petersson* i Lerbäcksbyn.

Med anmälan att utskottet komme att avgiva särskilt utlåtande beträffande ovanberörda motion II: 451, hemställde utskottet i föreliggande utlåtande, att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition samt med avslag å motionen I: 289, måtte

1) antaga vid utlåtandet fogade

dels förslag till kungörelse med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer (Bilaga I),

dels förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer (Bilaga II);

2) besluta, att kostnaderna för pensionstillägg, pensionsförhöjning och dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, vilka varit anställda vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk och statens domäner eller vid av nämnda verk övertagna företag eller inrättningar, skulle bestridas av de medel, av vilka vederbörande verks omkostnader i övrigt bestredes; samt

3) för budgetåret 1925—1926 under elfte huvudtiteln såsom extra förslagsanslag anvisa

dels till pensionsreglering för f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer ett belopp av 2,400,000 kronor;

dels till dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer ett belopp av 4,100,000 kronor;

dels till pensionsreglering för f. d. militära befattningshavare ett belopp av 2,670,000 kronor;  
 dels ock till dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare ett belopp av 2,200,000 kronor.

Ang.  
 ny pension för  
 vissa pensio-  
 närer m. m.  
 (Forts.)

Reservation hade likväl avgivits av herrar *Bäcklund*, *Lovén* och *Höglund*, vilka hemställt,

att riksdagen, med bifall till motionen I: 289, måtte

1:o besluta, att i § 4 mom. 1 a) och b) av förslaget till kungörelse i ämnet (Bilaga I) orden »hälften av skillnaden» skola utbytas mot orden »två tredjedelar av skillnaden»; samt

2:o vid bifall till vad under 1:o föreslagits, för budgetåret 1925—1926 under elfte huvudtiteln såsom extra förslagsanslag anvisa

dels till pensionsreglering för f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer ett belopp av 2,530,000 kronor;

dels till dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer ett belopp av 4,125,000 kronor;

dels till pensionsreglering för f. d. militära befattningshavare ett belopp av 3,080,000 kronor;

dels ock till dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare ett belopp av 2,290,000 kronor.

Därjämte hade reservanterna hemställt att, under angiven förutsättning, visst tillägg måtte göras till en i ärendet återopad tabell.

• Efter föredragning av utskottets hemställan yttrade:

Herr **Bäcklund**: Herr talman! Nu är det ju så, att kammaren nyss har givit de förut avgående pensionärerna bland reservstatspersonalen 100 procent pensionsförhöjning eller hela skillnaden mellan oreglerad och nyreglerad pension. Nu har Kungl. Maj:t när det gäller här ifrågavarande personal kommit med ett förslag, däri föreslås en förhöjning av 50 procent av skillnaden mellan deras gamla pension och den nyreglerade pensionen. Jag tycker verkligen, att när kammarens ledamöter gått med på att ge 100 procent i det ena fallet, så skulle kammaren kunna ge åtminstone 75 procent åt dessa övriga pensionärer. Jag och några andra utskottsledamöter ha avgivit en reservation till detta utlåtande, däri vi i överensstämmelse med pensionskommitténs förslag ha gått in för att riksdagen skulle besluta att ge dessa gamla pensionärer 75 procent av skillnaden mellan deras nuvarande pensionsbelopp och de nyreglerade pensionerna. Detta innehålles i den reservation, som är fogad vid utskottets utlåtande. Då reservstatspensionen nu har fastställts i enlighet med utskottets förslag, så förfaller emellertid sista delen av reservationen, vilken endast är bifogad för det fall att reservationen hade antagits beträffande utskottets utlåtande nr 66.

Ett reglerande av dessa gamla pensionärens pensionsbelopp tar ju i anspråk en avsevärd summa, och reservationen innebär därför också en avsevärd förhöjning utöver Kungl. Maj:ts förslag. Men det är att märka, att 1921 års pensionskommitté har gått ut ifrån samma grunder som reservanterna, vilka ha biträtt den av herrar *Julin* och *Berg* i första kammaren väckta motionen med förslag om förhöjning till 75 procent.

De gamla pensionärer, som nu ha synnerligen låga pensioner och som inte kommit i betraktande vid nyregleringen, äro för tillfället ganska många. Om sju eller åtta år har detta anslag försvunnit, ty sedan finnas inga av dessa gamla pensionärer, som ha så låga pensioner, kvar i livet. Efter den tidpunk-

Ang.  
ny pension för  
vissa pensio-  
närer m. m.  
(Forts.)

ten är det alltså uteslutande nyreglerade pensioner som utgå. Ett bifall till reservationen skulle visserligen nödvändiggöra ett avsevärt anslag just för tillfället, men för varje år sänkes anslaget avsevärt och om sju eller åtta år vore detta anslag helt borta, och jag tror, att vi genom ett bifall till reservationen gjorde en god gärning gentemot många av dessa gamla, som fått draga sig fram med mycket små pensioner under de svåra år som ha gått.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till reservationen, med uteslutande av dess sista del, som gäller reservstaten.

Herr *Höglund* instämde häruti.

Herr **Eriksson** i Grängesberg: Herr talman! Jag vill ingalunda bestrida, att det kan finnas skäl för att i förevarande avseende åstadkomma en utjämning så långt det är möjligt. Men jag måste för min del säga, att jag tror, att de gamla pensionärer, varom här är fråga, även om vi nu bifalla Kungl. Maj:ts och utskottets förslag, måste anse sig väl behandlade. När riksdagen skrev i denna fråga i fjol, ville den inte antyda, hur frågan skulle lösas, men jag tror knappast, att ens någon av kammarens ledamöter då vågade tänka sig möjligheten av en för de gamla så relativt gynnsam lösning, som Kungl. Maj:t föreslagit. Det är ju uppenbart, att för pensionärer i mycket lågt pensionsläge skulle en än ytterligare förbättring vara kärkommen, och ingen vill bestrida detta. Men man får också se något på statskassans möjligheter, och det yrkande, som herr *Bäcklund* har framställt, innebär åtminstone för den närmaste tiden en ökning i kostnaderna av nära en miljon eller 900,000 kronor årligen.

Några exempel visa följande. En fanjunkare, inte i lägsta löneklassen utan i den som är upptagen i Kungl. Maj:ts proposition, har nu en pension, som med pensionsförbättring uppgår till 1,050 kronor. Drar man ifrån pensionsförbättringen blir hans pension inte mer än 870 kronor. Med de dyrtidstillägg, som skulle utgå enligt Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, blir hans pension 2,323 kronor. Det pensionsbelopp, som sålunda skulle ha utgått därest inte kristiden inträffat, hade varit 870 kronor, och nu har man trots kristidens fallande penningvärde kommit upp till 2,323 kronor. Detta är dock en pensionsförbättring, som, såvitt jag kan förstå, ur statsfinansiella skäl knappast kan göras större.

Ett annat exempel. En vaktmästare har i pension 780 kronor, i vilken ingår ett pensionstillägg av 180 kronor. Hans pension är sålunda i verkligheten bara 600 kronor. Han kommer nu med dyrtidstillägg upp till en summa av 1,629 kronor, vilket är detsamma som en förhöjning av över 1,000 kronor. Jag kan för min del inte förstå, att man ens ur de gamla pensionärernas synpunkt kan ställa större anspråk på statskassan, än vad som nu beviljas. Inom utskottet var också majoriteten ense om, att även om kommittén hade gått längre än Kungl. Maj:t, så får ju Kungl. Maj:t och riksdagen dock taga något större hänsyn till statens möjligheter än vad kommittén kan anses vara skyldig att göra. Vad sedan beträffar det, som herr *Bäcklund* nu anfört som skäl för reservationen, eller att reservstatspersonalen får en så avsevärt mycket bättre ställning, skola vi nu inte vidare diskutera den saken. Här föreligga, som det klart har visats, inte jämförliga förhållanden, och det argumentet kan alltså inte ha någon betydelse i detta fall.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr **Fjellman**: Herr talman! Då jag föregående år varit motionär i denna fråga och ägnat densamma ett stort intresse, skall jag be att några minuter få taga kammarens uppmärksamhet i anspråk. Utskottets förslag inne-



bär ju stora och väsentliga förbättringar för de gamla pensionärerna, förbättringar, som inte komma en enda dag för tidigt, och som säkerligen komma, om de antagas av riksdagen, att hälsas med mycket stor glädje och tacksamhet av alla pensionärer. Emellertid finns det nog trots allt på sina håll ett visst missnöje och en viss misräkning, enär man hade grundad anledning att förmoda, att Kungl. Maj:t skulle följa pensionskommitténs förslag. För min del hade jag ett samtal i denna fråga med statsrådet Thorsson, jag tror det var i november månad, och när jag skildes från honom var jag absolut av den uppfattningen, att Kungl. Maj:t skulle följa de riktlinjer, som kommittén skulle komma att angiva. Kommittén har också nedlagt ett mycket stort och värdefullt arbete. Det hette ju alltid förut, att denna fråga var så svår att klara upp på grund av de stora tekniska svårigheter, som förelågo. Kommittén har försökt komma så nära rättvisan som möjligt. Den har inte kunnat hålla på likställighetsprincipen, men har kommit till resultatet att en tredjedel av skillnaden i pensionsbeloppen skulle vara så nära rättvisan som möjligt, och avgivit sitt förslag i den riktningen. Kungl. Maj:t har stannat vid hälften, och detta av sparsamhetsskäl. Statsverket sparar ju också genom ett bifall till utskotts-förslaget omkring 900,000 kronor. 900,000 kronor är ju givetvis en mycket stor summa, men om man genom densamma kan åstadkomma full rättvisa och få denna sak ur världen, anser jag inte offret vara för stort, och därför, herr talman, ber jag att få yrka bifall till reservationen.

Ang.  
ny pension för  
vissa pension-  
ärer m. m.  
(Forts.)

Herr Anderson i Råstock: Herr talman! Jag begärde ordet därför att under debatten pensionskommitténs utlåtande åberopades, ty då jag varit ledamot av densamma vid utarbetandet av detta förslag, kanske jag också kan få säga några ord. Jag måste då för min del erkänna riktigheten av vad herr Bernhard Eriksson här har sagt, nämligen att pensionärerna få ett mycket gott tillskott även med Kungl. Maj:ts och utskottets förslag. Orsaken till att vi i kommittén gick in för att föreslå två tredjedelar av skillnaden mellan pensionsbeloppen var den, att på detta sätt inte rimligtvis kunde ställas några som helst ytterligare anspråk från pensionärernas sida på staten, ty den återstående tredjedelen utgör den del av pensionen, som vederbörande själv skall betala. Men jag vill å andra sidan också säga, att därest det skulle ha gått att titta sanningen så att säga i vitögat, så är det ingalunda alldeles säkert att vi kunnat enas om att fastställa kommitténs förslag till just två tredjedelar, därför nämligen att detta förslag betyder en alltför stor utgift för staten. Vi trodde inom kommittén, det skall jag ärligt bekänna, inte på möjligheten att få fram vårt förslag i oförändrat skick. Jag skulle gärna ha sett att det varit möjligt, men jag tror inte att det för närvarande finns någon sådan möjlighet. Och för dem, som haft så små pensioner som herr Eriksson i Grängesberg här har givit exempel på, innebär Kungl. Maj:ts förslag i alla fall en mycket stor hjälp. Om de också inte få hela rättvisan, så ha de dock fått en god del av densamma.

Jag skall vidare tillåta mig att uttrycka den förhoppningen, att det skall bli möjligt för herr statsrådet och chefen för finansdepartementet att redan nästa år taga steget fullt ut, ty anslagen för *detta* ändamål bli ju enligt sakens natur mindre för varje år som går. Men att i år rösta för något annat förslag än utskottets anser jag mig, till och med såsom ledamot av kommittén, förhindrad att göra. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Överläggningen förklarades härmed avslutad. Herr talmannen gav propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på bifall till berörda hemställan med de ändringar, som innefattades i det under överläggningen av herr Bäcklund gjorda yrkandet; och biföll kammaren utskottets hemställan.

## § 8.

Föredrogos vart för sig bankoutskottets utlåtanden:

nr 63, i anledning av framställningar om pensionsreglering och dyrtidstilllägg åt f. d. befattningshavare hos riksdagen eller i dess verk;

nr 64, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring under budgetåret 1925—1926 för viss personal inom den civila statsförvaltningen, i vad avser pensions- och indragningsstaterna; och

nr 65, i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställning om tillfällig löneförbättring under budgetåret 1925—1926 för en tjänsteman i riksbanken samt vissa befattningshavare vid Tumba bruk.

Kammaren biföll vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

## § 9.

Bankoutskottets utlåtande, nr 67, i anledning av väckt motion i fråga om pensionsförhållandena för vissa kammarskrivare i tullverket, föredrogos härpå. Därvid yttrade

Herr **Eriksson** i Grängesberg: Herr talman! Denna motion har av misstag blivit behandlad av utskottet. Motionen är en gång väckt, men har blivit återtagen. Jag anhåller, herr talman, att kammaren utan vidare lägger förevarande betänkande till handlingarna.

Vidare anfördes ej. Kammaren beslöt lägga utlåtandet till handlingarna.

## § 10.

Vidare upptogs till behandling andra lagutskottets utlåtande, nr 35, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om bulvanförhållande i fråga om fast egendom dels ock i ämnet väckta motioner.

*Lag om  
bulvan-  
förhållande  
i fråga om  
fast egendom.*

Genom en den 20 mars 1925 dagtecknad proposition, nr 216, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag om bulvanförhållande i fråga om fast egendom.

I samband med denna proposition hade utskottet till behandling förehaft två i anledning av densamma inom första kammaren väckta motioner, nämligen nr 284 av herr *Lindhagen* och nr 285 av herr *Enhörning*.

Utskottet hemställde,

A) att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande lagförslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga i punkten intaget förslag till lag om bulvanförhållande i fråga om fast egendom; och

B) att motionerna I: 284 och 285, i den mån de icke kunde anses besvarade genom vad under A) hemställts, icke måtte till någon riksdagens åtgärd förordas.

Vid utlåtandet voro fogade reservationer:

av herrar *von Sydow*, greve *Spens*, *Magnusson* i Skövde och *Wallerius* i fråga om dels 10 § i lagförslaget, dels ock tiden för lagens ikraftträdande;

av herrar *Sigfrid Hansson, Franzén, Magnusson* i Kalmar, *Hage, Svensson* i Skönsberg och *Olovson* i Västerås beträffande 1 § i lagförslaget; samt av herr *Lindhagen*.

*Lag om bulvanförhållande i fråga om fast egendom.*  
(Forts.)

Sedan herr talmannen anmält ärendet till handläggning, yttrade

Herr **Magnusson** i Kalmar: Herr talman! I avseende å föredragningen av andra lagutskottets utlåtande nr 35 föreslås:

att utskottets hemställan må föredragas punktvis;

att punkten A) företages till avgörande på det sättet, att först föredrages utskottets förslag till lag om bulvanförhållande i fråga om fast egendom paragrafvis med slutstadgande, ingress och rubrik sist samt därefter utskottets hemställan;

att lagtext ej behöver uppläsa; samt

att vid paragraf, varom först uppstår överläggning, debatten må omfatta utlåtandet i dess helhet.

Denna hemställan bifölls.

*Punkten A).*

*Utskottets förslag till lag om bulvanförhållande i fråga om fast egendom.*

1 §.

I det av Kungl. Maj:t framlagda motsvarande lagförslaget lydde 1 § sålunda:

1 §.

Befinnes, att i lag stadgat förbud att utan tillstånd eller särskilt godkännande förvärva eller behålla fast egendom kringgås därigenom att den, som har fång till viss egendom, är bulvan för någon, mot vilken förbud, varom nyss sagts, är i fråga om egendomen gällande, i det att egendomen huvudsakligen innehaves för dennes räkning, skall domstol på talan av allmän åklagare förordna, att, sedan domstolens beslut vunnit laga kraft, överexekutor skall efter ty nedan sägs, pröva, huruvida egendomen skall säljas å offentlig auktion.

Förordnande om försäljning skall av överexekutor meddelas, där ej av lagfartsprotokollet framgår, att egendomen avyttrats. Visar sig sedermera, att avtal, varigenom egendomen avyttrats, icke blivit bestående, har överexekutor att ånyo pröva, huruvida förordnande om försäljning skall meddelas.

Om vad i andra stycket stadgat skall erinran intagas i domstolens beslut.

Utskottets förslag till förevarande paragraf skilde sig från Kungl. Maj:ts endast däri, att i första stycket mellan orden »sedan» och »domstolens» inskjutits orden »sex månader förflutit efter det».

Herr *Sigfrid Hansson m. fl.* hade uti sin ovanberörda reservation förklarat sig anse, att paragrafen bort antagas i den av Kungl. Maj:t föreslagna lydelsen.

Paragrafen föredrogs. Därvid yttrade:

Herr **Hage**: Herr talman! Som framgår av detta utskottsutlåtande har vid denna paragraf bifogats en reservation utav utskottets socialdemokratiska medlemmar, och i den reservationen yrka dessa reservanter, att Kungl. Maj:ts förslag skulle bifallas på denna punkt.

Vad är då skillnaden i denna punkt mellan Kungl. Maj:ts förslag och utskottets? Jo, Kungl. Maj:ts förslag innebär det, att sedan ett s. k. bulvanförhål-

Lag om  
bulvan-  
förhållande  
i fråga om  
fast egendom.  
(Forts.)

lande konstaterats, skall detta förhållande bli föremål för domstols behandling, och denna domstolsbehandling kan då resultera i att domstolen resolverar, att bulvanförhållandet skall upphävas och att egendomen, som blivit föremål för bulvanförhållande, skall realiseras. Då har emellertid utskottsmajoriteten resonerat på det sättet, att det är rimligt, att sedan domstolen fattat beslut, skall det förflyta *sex månader*, under vilken tid bulvanen, eller det bolag som står bakom, skall ha möjlighet att realisera den egendom, som blivit föremål för bulvanförhållande. Kungl. Maj:ts förslag har däremot sagt ifrån, att sedan ett bulvanförhållande har blivit konstaterat och sedan denna sak blivit utredd utav domstolen, bör egendomen *omedelbart* realiseras, och Kungl. Maj:t har enligt mitt förmenande haft goda skäl för detta yrkande, därför att det förflyter nu i alla fall en tämligen lång tid, innan denna lag kommer att träda i kraft. På grund därav hava bolag och bulvaner, som sysslat med dessa förhållanden, möjligheter att under tiden realisera egendom, som blivit föremål för bulvanenskap, och det bör då inte vara nödvändigt, att det *utöver* denna tid ytterligare skall bli möjlighet att få en respit av sex månader, varunder man skall kunna realisera egendomen.

Med denna korta motivering, herr talman, skall jag för min del alltså be att beträffande denna punkt, d. v. s. § 1, få yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

**Herr Ödström:** Jag begärde ordet med anledning av vad herr Hage här anfört om den första paragrafen, vari utskottets förslag strider mot Kungl. Maj:ts. Beträffande den tid, som är föreslagen i utskottets utlåtande, nämligen att det skall förflyta sex månader, efter det att det hela vunnit laga kraft, tills egendomen skall realiseras, hava vi ansett detta vara lämpligt, därför att under den tiden har vederbörande tillfälle att ordna sina affärer. Det kan ju inte hjälpas, att alla dessa egendomar, som det här gäller, nog i många fall äro mer eller mindre behäftade med skulder, in-teckningar och dylikt, och för att få allt detta ordnat hava vi velat föreslå, att en övergångstid av sex månader skall förflyta, innan beslutet träder i kraft, och att det först då skall bli aktion.

Jag skall inskränka mig härtill och be att få yrka bifall till utskottets hemställan. Jag tror också, att det är lämpligt, att andra kammaren tar utskotts-förslaget, ty det kunde tänkas, att det annars skulle bli skiljaktiga beslut i de olika kamrarna, och då få vi antagligen ingen lag i år. För den skull anser jag, att det är nästan nödvändigt, att andra kammaren tar just detta lagförslag sådant det föreligger ifrån utskottet, och jag skall därför be att få yrka bifall till utskottets hemställan.

**Herr Wallerius:** Herr talman, mina herrar! Jag har anslutit mig till en reservation beträffande detta lagförslag, men jag skall inskränka mig till att endast hänvisa till denna reservation och avstår utav rena opportunitetsskäl från att göra något yrkande. Jag vill bara ha hänvisat till den anmärkning, som där förekommer beträffande innehållet av § 10 och editionsplikten liksom också beträffande yrkandet om en förlängd väntetid innan lagen träder i kraft.

Efter härmed slutad överläggning framställde herr talmannen propositioner dels på godkännande av förevarande paragraf enligt utskottets förslag, dels ock på godkännande av paragrafen i den av Kungl. Maj:t föreslagna lydelsen; och godkändes paragrafen enligt utskottets förslag.

*Aterstoden av lagförslaget.*

Godkändes.

*Utskottets hemställan i punkten A)* förklarades vara besvarad genom kammarens beslut i fråga om lagförslaget.

*Punkten B).*

*Utskottets hemställan bifölles.*

*Lag om  
bultan-  
förhållande  
i fråga om  
fast egendom.  
(Forts.)*

### § 11.

Föredrogos vart efter annat:

statsutskottets utlåtande, nr 132, i anledning av vissa framställningar under riksstatens fjärde huvudtitel i avseende å budgetåret 1925—1926;

bankoutskottets utlåtanden:

nr 56, i anledning av väckta motioner om höjning av pensionsunderlaget för häradshövdingar; och

nr 57, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående pensionsförbättring åt regementsveterinären i fältveterinärkårens reserv Fritz Albin Setterbom jämte en med anledning av propositionen väckt motion;

jordbruksutskottets utlåtande, nr 77, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse samt förlängd giltighetstid av avlöningsreglementet för tjänstemän vid domänverket m. m.; samt

bankoutskottets memorial, nr 24, angående användande av riksbankens vinst för år 1924 m. m.

Kammaren biföll vad utskotten i nämnda utlåtanden och memorial hemställt.

### § 12.

Vid föredragning härpå av bankoutskottets utlåtande, nr 69, i anledning av väckt motion angående utredning rörande förbättring av pensioner åt änkor efter befattningshavare i statens tjänst begärdes ordet av

*Ang.  
förbättring av  
vissa änke-  
pensioner.*

Herr **Fjellman**, som anförde: Herr talman, mina damer och herrar! Det var verkligen med förvåning och besvikelse jag hörde, att utskottet inte hade kunnat bifalla den motion, som var väckt utav herr Petersson i Lerbäcksbyn och undertecknad. Det var inte så mycket vi begärt, tycker jag, det var endast en skrivelse angående denna sak.

Vi veta ju, att pensionerna utgå på helt annat sätt för statens befattningshavare än för änkorna. För de förstnämnda utgå de av statsmedel men för änkorna av kassor, som ämbetsmännen hava skjutit tillsamman. Emellertid har ju staten, vilket framgår utav reservationen, gått in för att anse sig ha en viss moralisk skyldighet att se till, att inte änkorna bliva verkligt nödlidande. Sålunda, som det står på sid. 2 uti bankoutskottets utlåtande nr 69 och även i reservationen medverkar staten »vid upprättandet av de för denna pensionering avsedda kassor samt (har) anslagit medel till förvaltningsbidrag och (har) i vissa fall bidragit till själva pensioneringen». Man har sålunda flera gånger givit pensionstillägg och dyrtidstillägg till änkorna.

På grund härav anser jag, att staten verkligen har gått in för att hjälpa dessa änkor och att framför allt se till att inte orimligheter föreligga, som det nu gör på flera håll. I motionen har påpekats t. ex. en sådan sak, som att en änka efter en kronojägare, en änka som är 80 år gammal, har 244 kronor i pension, och en annan änka efter en kronojägare har tre gånger så stor pension, och denna sistnämnda änka kanske t. o. m. är arbetsför. Det är ju en så stor

Ang.  
förbättring av  
vissa änke-  
pensioner.  
(Forts.)

orimlighet, att staten borde träda emellan och på något sätt försöka jämka ut detta.

Nu ha vi endast önskat, att riksdagen skulle sända en skrivelse till Kungl. Maj:t för att åstadkomma en utredning om var dessa änkor äro att söka och på vad sätt man skulle kunna hjälpa dem, som ha pensioner utav den äldsta typen.

Det tog många år, innan de gamla pensionärerna fingo någon hjälp. Jag hoppas, att det inte skall taga lika många år, innan änkor få förbättring uti sin ställning. Även om denna motion nu inte kommer att bifallas av riksdagen, kommer den säkerligen igen år efter år, tills en gång riksdagen bifaller densamma. Det är jag övertygad om.

Häruti instämde herr *Petersson* i Lerbäcksbyn.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

### § 13.

Föredrogs vart för sig:

bankoutskottets utlåtande, nr 70, i anledning av väckt motion om utgivande av ett större historiskt och statsrättsligt arbete om den svenska riksdagen; och

statsutskottets memorial, nr 133, angående anvisande av anslag för avsättning till statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Kammaren biföll vad utskotten i nämnda utlåtande och memorial hemställt.

### § 14.

Härefter föredrogs statsutskottets memorial, nr 134, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om Kungl. Maj:ts proposition angående ny definitiv löneroglering för landshövdingarna och befattningshavarna vid länsstyrelserna m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

Ordet begärdes därvid av

I fråga  
om landshöv-  
dingars rätt att  
innehava upp-  
drag i banker.

Herr **Hamrin**: Herr talman! Som kammarens ledamöter behagade erinra sig, biföll ju denna kammare ett av mig framställt yrkande, som gick ut därpå, att de restriktioner, som i den kungl. propositionen finnas upptagna beträffande landshövdingarnas rätt att innehava styrelseuppdrag i banker, biföllos, under det att första kammaren biföll utskottets förslag. Nu har ju denna fråga gått till sammanjämkning i utskottet, och sammanjämkningsmemorialet, som här föreligger, går ju ut därpå, att en övergångstid utav fem år skulle bestämmas.

Nu måste jag för min del säga, att denna övergångstid beträffande dessa befattningshavare är synnerligen lång, just med hänsyn tagen till att dessa befattningshavare ju komma upp i sin ämbetsställning vid sådan ålder, att de inneha sina ämbeten under jämförelsevis kort tid. Men det kan ju vara rimligt, dels med hänsyn till landshövdingarnas ekonomiska förhållanden, dels med hänsyn till bankernas intressen av att en övergångstid härutinnan bestämmas. Jag skall i detta avseende, herr talman, inte resa något motstånd emot den övergångstid, som här är bestämd, men jag har däremot inte velat låta ärendet passera kammaren utan att uttala en bestämd förhoppning därom, att när dessa fem år hava tilländalupit, inte någon längre frist måtte beviljas vederbörande, utan att det alltså må tillkomma landshövdingarna å ena sidan och bankledningarna å den andra att ordna sina mellanhavanden så, att de restriktioner

tioner, som den kungl. propositionen upptog, måtte träda i kraft i full utsträckning, sedan de föreslagna fem åren ha tilländalupit.

Jag ber att med dessa ord, herr talman, få yrka bifall till statsutskottets yrkande.

*I fråga om landshövdingars rätt att innehåva uppdrag i banker.*  
(Forts.)

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

### § 15.

Slutligen föredrogos vart för sig:

sammansatta stats- och andra lagutskottets memorial, nr 11, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande sammansatta stats- och andra lagutskottets utlåtande nr 4 i anledning av väckta motioner rörande förhöjning av livräntor enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete; och

andra lagutskottets memorial, nr 39, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande andra lagutskottets utlåtande nr 33 i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom m. m. dels ock i ämnet väckta motioner.

Kammaren biföll vad utskotten i dessa memorial hemställt.

### § 16.

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen:

från statsutskottet, nr 277, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lån till främjande av bostadsproduktionen m. m.;

från första särskilda utskottet:

nr 310, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 50 angående försvarsväsendets ordnande och nr 51 med förslag till värnpliktslag ävensom vissa i dithörande ämnen väckta motioner; och

nr 311, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om värnpliktiga, vilka hysa samvetsbetänkligheter mot värnpliktstjänstgöring;

från första lagutskottet:

nr 301, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om straff för förbrytelser i tjänsten av vissa värnpliktiga (civilarbetare);

nr 302, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 18 kap. 15 § strafflagen;

nr 303, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av § 41 i förordningen den 15 juni 1923 om motorfordon;

nr 304, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av ekklesiastik boställsordning m. m.;

nr 305, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av en mellan Sverige och Finland avslutad konvention rörande renar i gränsområdena m. m.;

nr 306, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag innefattande bestämmelser i anledning av konventionen den 9 maj 1925 mellan Sverige och Finland angående renar i gränsområdena; och

nr 307, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående minskning i vissa fall av renantalet inom lappby; samt

från andra lagutskottet:

nr 308, i anledning av väckta motioner med förslag till lag om ändrad lydelse av 62 § i ecklesiastik boställsordning den 9 december 1910; och

nr 309, i anledning av väckta motioner angående lagstiftning om frilösning av arrendejordbruk m. m.

### § 17.

Till bordläggning anmäldes bankoutskottets utlåtande, nr 73, i anledning av riksdagens revisorers uttalanden i fråga om renhållningen m. m. vid riksdags-  
huset samt polisbevakningen m. m. vid riksbanken.

### § 18.

Justerades protokollsutdrag.

### § 19.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

|                                 |       |   |                     |   |       |
|---------------------------------|-------|---|---------------------|---|-------|
| herr <i>Magnusson</i> i Tumhult | under | 5 | dagar fr. o. m. den | 3 | juni, |
| » <i>Sjögren</i>                | »     | 4 | » » »               | 3 | »     |
| » <i>Jonsson</i>                | »     | 2 | » » »               | 3 | »     |
| » <i>Lundkvist</i>              | »     | 3 | » » »               | 3 | » och |
| » <i>Björkman</i>               | »     | 3 | » » »               | 3 | » .   |

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4,5 e. m.

In fidem  
*Per Cronvall.*



## Onsdagen den 3 juni.

Kl. 3,30 e. m.

### § 1.

Justerades de vid kammarens sammanträde den 27 nästlidna maj förda protokollen.

### § 2.

Upplästes följande till kammaren inkomna sjukbetyg:

Att riksdagsman A. Ryberg, som är sängliggande sjuk i influensa, icke under denna period kan infinna sig vid riksdagen, varder härmed på heder och samvete intygat.

Ulricehamn den 2 juni 1925.

A. Söderbom,  
leg. läkare.

### § 3.

Föredrogs och lades till handlingarna bankoutskottets utlåtande, nr 73, i anledning av riksdagens revisorers uttalanden i fråga om renhållningen m. m. vid riksdagshuset samt polisbevakningen m. m. vid riksbanken.

### § 4.

Anmälades och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen:

från konstitutionsutskottet:

nr 312, i anledning av väckta motioner om offentligheten av vissa handlingar;

nr 313, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av en mellan Tyskland och Sverige avslutad skiljedoms- och förlikningskonvention; och

nr 314, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens godkännande av vissa å allmänna konferenserna för samfärdsel- och transiteringsfrågor i Barcelona och Genève antagna överenskommelser jämte en i anledning av propositionen väckt motion;

från sammansatta stats- och andra lagutskottet, nr 315, i anledning av väckta motioner rörande förhöjning av livräntor enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete;

från andra lagutskottet:

nr 316, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område m. m. dels ock i anledning därav väckta motioner;

nr 317, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom m. m. dels ock i ämnet väckta motioner;

nr 318, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om undersökning angående monopolistiska företag och sammanslutningar dels ock i ämnet väckta motioner;

nr 319, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om bulvanförhållande i fråga om fast egendom dels ock i ämnet väckta motioner; och

nr 320, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 5 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring;

från sammansatta stats- och första lagutskottet, nr 331, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående tid för ikraftträdande av lagen den 22 juni 1923, innefattande bestämmelser angående kvinnas behörighet att innehava statstjänst och annat allmänt uppdrag, som lagen den 22 juni 1923, innefattande tillägg till vissa stadganden i rättegångsbalken; samt

från jordbruksutskottet:

nr 9 B, angående reglering för budgetåret 1925—1926 av utgifterna under riksstatens nionde huvudtitel, innefattande anslagen till jordbruksdepartementet;

nr 248, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen, nionde huvudtiteln, gjorda framställning om anslag till tryckningskostnader;

nr 259, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 206, angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar;

nr 321, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m.;

nr 322, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till befrämjande av växtförädling m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 323, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrämjande av lufttrafik, i vad rör anslag för komplettering av den officiella väderlekstjänsten; och

nr 324, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring under budgetåret 1925—1926 för viss personal inom den civila statsförvaltningen i vad rör nionde huvudtiteln.

### § 5.

Till bordläggning anmäldes bevillningsutskottets betänkande, nr 45, angående beräkning av bevillningarna för budgetåret 1925—1926 m. m.

### § 6.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3,43 e. m.

In fidem  
Per Cronvall.

**Torsdagen den 4 juni.**

Kl. 3,30 e. m.

## § 1.

Justerades protokollet för den 28 nästlidna maj.

## § 2.

Till behandling upptogs bevillningsutskottets betänkande, nr 45, angående beräkning av bevillningarna för budgetåret 1925—1926, m. m.

Sedan *punkten 1*, angående inkomst- och förmögenhetsskatten, föredragits, yttrade:

Herr **Lövgren** i Nyborg: Herr talman, mina damer och herrar! Jag beklagar djupt, att detta betänkande alltid, år efter år, är dömt att behandlas av en riksdag, som är decimerad till en bråkdel av dess egentliga storlek. Jag tror att med litet grand god vilja ifrån utskottens sida man kunde planlägga arbetet så, att det här betänkandet komme fram och toges upp vid det sista arbetsplenium, där riksdagen verkligen är samlad. Jag beklagar det så mycket mer, som i detta betänkande ligger en hel del principiella spörsmål, vilka på det här sättet aldrig någonsin komma upp till en verklig debatt inom den svenska riksdagen. Jag har stannat kvar, det kan jag säga, uteslutande därför att jag ville foga några anmärkningar till riksdagens protokoll, när nu denna sak avgöres.

Bevillningsutskottets betänkande innehåller egentligen endast en punkt, som är anmärkningsvärd, nämligen den som går ut på en sänkning av inkomst- och förmögenhetsskattens grundtal ifrån siffran 175 till 170 och av sockerskatten med 2 öre pr kg. Den kompromiss i utskottet, som ligger här bakom, har framtingats, skulle jag tro, till väsentlig del därigenom, att alla varit medvetna om, att riksdagen praktiskt taget skulle vara åtskild och dess ledamöter hemresta i det ögonblick som betänkandet behandlas. Därigenom har det kommit en sådan press på ledamöterna i det utskott, som behandlat ärendet, att de känt sig tvingade att godtaga en kompromiss, som de under andra omständigheter icke skulle ha godtagit.

Jag har tillsammans med herr Bärge i Katrineholm fogat ett särskilt yttrande till detta utskottsbetänkande, i vilket vi uttalat, att vi anse att, när riksdagen år 1922 beslutade den förhöjda kaffetullen, och därvid tydligt ställdes i utsikt, att detta skulle bara vara en tillfällig anordning, så borde man, innan man går in för en sänkning av inkomst- och förmögenhetsskattens grundtal, gå in för en sänkning av skatten på kaffe.

Jag förstår så innerligt väl, att man ifrån Stockholms och överklassens synpunkt icke betraktar skatten på kaffe såsom en något särdeles tryckande skatt, som man bör vara särskilt ömsint om. Men om man ser saken från den synpunkt, som jag med min praktiska erfarenhet anser mig böra göra, ifrån

en norrländsk sågverksarbetares eller skogsarbetares synpunkt, så måste jag säga, att det varit riktigare, att man, innan man gick till en sänkning av inkomst- och förmögenhetsskatten, företagit en sänkning av kaffetullen, som man tog 1922, och mot vilken skattepålaga en hel rad av denna kammares borgerliga ledamöter voro uppe och protesterade.

Jag skall icke alls draga upp någon lång debatt om de här sakerna, utan jag vill bara på detta sätt beklaga, att detta ärende alltid skall vara dömt att avgöras i en kammare, som är så starkt decimerad som nu är fallet. Såsom jag sade i inledningen till mitt anförande, tror jag också, att man med liten smula god vilja kunde ordna riksdagsarbetet så, att detta ärende komme till avgörande, medan riksdagen ännu är samlad. Man kunde rangera ärendena på föredragningslistan litet grand efter dignitet, så att de minst viktiga ärendena och de som icke påverka budgeten toges sist och de viktigare och de som hade inflytande på budgeten komme först. Därigenom bleve det möjligt att behandla de ärenden, där särskilt stora principfrågor äro inmängda, medan riksdagen ännu är samlad.

Jag kan icke framställa något yrkande på grund av sakens nuvarande läge. Men jag måste i alla fall beklaga, att man gått in för denna linje att sänka den direkta skatten ifrån siffran 175 till 170. Jag tror, att man gagnar det svenska samhället, det svenska näringslivet i oändligt mycket högre grad, om man går in för att ge alla de skattelindringar, som man kan ge på den indirekta skattevägen. Ty det är ändå en gång för alla så, att de som betala den direkta skatten ha också haft en verklig inkomst, som ger dem möjlighet att betala den skatten. Hur det är med de indirekta skatternas betalning, ja, det vet man aldrig; den tar man ut, oavsett om människorna haft inkomst eller icke.

**Herr Röing:** Herr talman! Trots det att den föregående ärade talaren icke framställde något yrkande, kan jag icke låta hans anförande stå oemotsagt i protokollet.

I ett hänseende delar jag fullständigt hans åsikt, då jag naturligtvis liksom han livligt beklagar, att detta viktiga betänkande i år såsom under föregående år behandlas i riksdagen inför så gott som tomma bänkar. Visst vore det i hög grad önskligt, att riksdagens samtliga ledamöter hade tillfälle att deltaga i denna frågas behandling inom riksdagen. Men jag har svårt att förstå, att det skall kunna vara möjligt att ordna arbetet inom de olika utskotten på sådant sätt, att detta betänkande skall kunna företagas till avgörande i kamrarna samtidigt som riksdagen har sitt sista arbetsplenum, då som regel en hel mängd frågor äro upptagna på föredragningslistan.

Jag är övertygad, herr talman, att det är få betänkanden som komma att väcka så stor glädje och tillfredsställelse bland landets befolkning som det föreliggande. Vi ha, tack vare en klok och framsynt finans- och handelspolitik hunnit så långt, att vi icke blott varit det första land i Europa, som kunde införa guldmyntfoten, utan vi ha även under dessa svåra krisår fört en så försiktig politik, att vår kassafond nu har vuxit ut till ett belopp av mellan 56 och 57 miljoner kronor, och redan nu 1925 kunna vi taga det första steget till att lätta skattebördan för det svenska folket. Det skall aldrig förglömmas, att den man, som framför någon annan tog upp kravet på en sträng sparsamhet, var den bortgångne förra finansministern Fredrik Thorsson. Han har inristat sitt namn i Sveriges riksdags historia under de brydsamma tider som vi genomlevat. Och hans efterträdare herr Beskow, som i stort sett delade hans uppfattning i ekonomiska frågor, förde samma sparsamhetspolitik och var själv en varm och hängiven vän av tanken att snarast möjligt få vår valuta upp i guldparitet. Den svenska riksdagens majoritet har i motsats till majo-

riteten i övriga länders parlament avvisat varje försök från statens sida att vidtaga konstlade åtgärder för att komma näringslivet till hjälp.

När bevillningsutskottet konstaterade ett överskott, så tycker jag knappast att någon har anledning att klandra detta utskott för att det försökte att rättvist fördela den skattelindring, som är möjlig att genomföra, då man, samtidigt som man föreslog en viss sänkning av inkomst- och förmögenhetsskatten, föreslog en lättnad i en av de indirekta skatterna, nämligen skatten på nödvändighetsartikeln socker. Herr Lövgren i Nyborg vet lika väl som jag, att redan siffran 170 för inkomst- och förmögenhetsskatten anses av varje i dessa frågor bevandrad person som en maximigräns uppåt. Och det var endast de exceptionella förhållandena under den svåra kris, vilken vi genomlevat, som föranledde regeringen och riksdagen att godkänna den abnormt höga siffran 175. Intet var naturligare, då en skattelindring skulle genomföras, än att man företog en sänkning av denna höga siffra 175 till den siffra 170, som vi alla en gång uttalat oss för borde vara maximum. När vi samtidigt kunde föreslå en sänkning av en av de indirekta skatterna, så kunde möjligtvis, jag säger möjligtvis, meningarna vara delade, vilken indirekt skatt man borde föreslå till sänkning. Men jag har så svårt att förstå — man må representera den ena eller andra samhällsklassen, man må anse sig stå de norrländska skogsarbetarna närmare än andra — jag har, säger jag, svårt att förstå, att man icke mycket förr bör sänka en sådan indirekt skatt som skatten på socker. Det är en vara med mycket högt näringsvärde, en vara, som näst brödsåden är vårt viktigaste livsmedel. Man borde således enligt min mening föredraga en sänkning av skatten på en dylik vara framför sänkning av skatten på ett njutningsmedel.

Jag hoppas, att när den nyss genomförda försvarsreformen under de kommande åren, såsom utan tvivel blir fallet, möjliggör ett lättande av den skatteutunga, varunder vi lida, den svenska riksdagen då kommer att sänka dels den direkta skatten, dels ock de indirekta skatterna på olika nödvändighetsartiklar och näringsämnen, framför att sänka skatterna på rena lyxvaror och njutningsämnen.

Jag kan till sist, herr talman, icke underlåta att uttala min avvikande uppfattning från det uttalande, som herr Lövgren i Nyborg gjorde, när han påstod, att man bäst gagnade näringslivet genom att sänka de indirekta skatterna, exempelvis kaffetullen, som herr Lövgren föreslog, att man skulle sänka i stället för att sänka den direkta skatten. Jag tror, att vårt näringsliv haft så stora svårigheter att genomkämpa under de gångna krisåren och att det har haft en så stor börda att bära genom den höga skatteprocenten av 175 procent för inkomst- och förmögenhetsskatten, att det finnes få åtgärder, varigenom man bättre kan gagna vårt näringsliv än just genom att sänka denna skatt.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan i den föredragna punkten.

Herr Lövgren i Nyborg: Herr talman! Jag vill påminna herr Röing därom, att när man gick till att höja tullen på kaffe från 12 till 50 öre per kilogram, så hade man redan förut gått till att höja procentsiffran för den direkta inkomst- och förmögenhetsskatten till 175 procent av grundtalet. Jag förmodar, att den svenska riksdagen, när den först företog denna höjning, också gjorde en värdesättning av dessa bägge skatters förhållande till menige man. Jag tror därför, att då kaffetullens höjning var något, som tillkom senare än ökningen av skatteprocenten, så har man också rätt att fordra, att den förra höjningen skall komma bort, förrän man går att sänka skatteprocenten.

Vidare vill jag säga herr Röing, att man ingalunda gagnar det svenska näringslivet med att gå på en sänkning av de direkta skatterna; utan vill man

verkligen gagna det svenska näringslivet, då skall man använda alla de miljoner, som man förtjänar genom den uppgörelse, som vi i år haft i försvarsfrågan, till att åstadkomma en sänkning av de indirekta skatterna. Ty genom att sänka de indirekta skatterna sänker man prisnivån i landet. När allt kommer omkring, är det ändå på det sättet, att dessa skatter långt tyngre drabba industrien och människorna i landet än vad den direkta skatten gör. Denna går nämligen, såsom jag sade i mitt förra anförande, icke ut över andra än dem, som hava haft verkliga inkomster, under det att däremot de indirekta skatterna gå ut även över dem, som icke alls hava haft några inkomster eller i allt fall icke hava haft sådana inkomster, att de kunnat leva som människor däruppå. Om det skall vara en liberal ståndpunkt, som herr Röing företräder i dag, så kan jag gratulera herr Röing till liberalismens utveckling i högerriktning. Men nog hade jag hittills trott det vara en frisinnad och liberal ståndpunkt, att skattelagstiftningen skulle gå ut företrädesvis på användande av de direkta och icke av de indirekta skatterna.

Chefen för finansdepartementet herr statsrådet **Wigforss**: Herr talman! Då detta betänkande ändå föranlett en stunds debatt, kan det vara skäl, att jag tillfogar ett par ord om saken.

Då jag från bevillningsutskottet först hörde, att man där tänkte på att åstadkomma en skattesänkning, var jag, det får jag säga, ganska tveksam, huruvida en sådan var möjlig, såvida man med säkerhet ville räkna på, att inkomster och utgifter under nästa budgetår skulle gå ihop. Det visade sig emellertid, att överskottet eller rättare sagt besparingen blev något större än man räknat med, och vidare, att en inkomstpost, nämligen riksbankens vinst, kunde ökas med 1,500,000 kronor. Under sådana förhållanden tror jag, att man kan våga sig på att göra denna sänkning, men jag tror också, att man icke får bortse från risken, att detta kan komma att gå ut över kassafonden. Denna är emellertid så stor, att jag tror, att det icke är oberättigat att taga risken.

I fråga om, på vilken punkt beträffande inkomsterna man bör göra en nedläggning, tror jag, att det icke är riktigt att se denna sak alldeles så, som herr Lövgren gjorde, när han betraktade denna sänkning av den direkta inkomst- och förmögenhetsskatten såsom något slags konkurrent till sänkningen av de indirekta skatterna. Alla kunna vi vara ense om önskvärdheten av en minskning i skattetungan; men så länge minskningen rör sig om så små belopp, som det här är fråga om, kan den icke betraktas annat än såsom ett tecken till att man vill söka få ned skatterna. När den sålunda endast kan betraktas såsom ett löfte därom, att man skall söka bringa ned skatterna, förefaller det mig klokast att icke prejudicera avgörandet om vilka skatter, som skola gå först, om det skall vara de indirekta eller direkta. I detta läge förefaller det mig, som sagt, icke nödvändigt att strida på den punkten. Detta bevillningsutskottets betänkande med sitt förslag om sänkning av inkomst- och förmögenhetsskatten med fem enheter av grundtalet och av sockerskatten med två öre per kilogram, förefaller mig vara ett bevis för, att man velat undvika att prejudicera det nämnda avgörandet, till dess man fått klart för sig, var skattetrycket helst bör lättas. När frågan kommer före vid nästa års riksdag och då, som jag hoppas, erhåller litet större proportioner, hoppas jag också kunna förelägga riksdagen en utredning, som åtminstone i grova drag belyser, huru det direkta och det indirekta skattetrycket verkligen fördelar sig på olika inkomstarter eller, rättare sagt, på olika inkomstgrupper, så att när riksdagen skall taga ståndpunkt till spörsmålet om vilka skatter som skola sänkas, riksdagen verkligen vet, för vilka grupper man lättar eller lättar mest. Under denna förutsättning förefaller det mig, som om striden, vilka skatter skola gå främst

vid en sänkning, de direkta eller de indirekta, kan uppskjutas, tills det verkligen gäller ett viktigare avgörande.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

#### *Punkterna 2—14.*

Vad utskottet hemställt bifölls.

### § 3.

Anmälades och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Koningen, nämligen:

från bevillningsutskottet, nr 326, i anledning av väckt motion angående revision av gällande bestämmelser om tull å automobiler och automobildelar;

från jordbruksutskottet:

nr 330, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till skogsvårdens befrämjande;

nr 337, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd av statsmedel i vissa fall på grund av förluster, förorsakade av mul- och klövsjuke-epizootien inom landet, jämte i ämnet väckta motioner;

nr 338, i anledning av väckta motioner om åtgärder för åstadkommande av lindring i arrendevillkoren för vissa arrendatorer av publik jord; och

nr 339, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förkortning av tiden för vissa arrenden;

från konstitutionsutskottet, nr 325, angående av riksdagen beslutad ändring i rikets grundlag; samt

från statsutskottet:

nr 2 B, angående regleringen för budgetåret 1925—1926 av utgifterna under riksstatens andra huvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet;

nr 10 B, angående reglering för budgetåret 1925—1926 av utgifterna under riksstatens tionde huvudtitel, innefattande anslagen till handelsdepartementet; och

nr 276, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkten 127, gjorda framställning angående arvoden åt extra och vikarierande lärare vid de allmänna läroverken.

### § 4.

Till bordläggning anmälades:

bankoutskottets memorial och utlåtanden:

nr 11 B, med överlämnande av sammanställning över anslagen under riksstatens elfte huvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna;

nr 71, angående vissa ändringar i avlöningsreglementet för riksdagens verk m. m.;

nr 72, angående vissa ändringar i bankoreglementet;

nr 75, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande vissa delar av bankoutskottets utlåtande nr 50, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till civil tjänstepensionslag jämte åtskilliga i ämnet väckta motioner;

nr 76, i anledning av kamrarnas skiljaktliga beslut beträffande bankoutskottets utlåtande nr 51, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2, 5, 6, 7, 13 och 16 §§ i lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänst innehavares rätt till pension;

nr 77, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande viss del av bankoutskottets utlåtande nr 52, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om vissa ändringar i lagen den 4 juni 1920 angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk jämte i ämnet väckta motioner; och

nr 78, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande bankoutskottets utlåtande nr 54, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändring i gällande grunder för pensionering av arméns och flottans befäl och underbefäl med vederlikar jämte en i ämnet väckt motion;

jordbruksutskottets memorial, nr 81, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse samt förlängd giltighetstid av avlöningsreglementet för tjänstemän vid domänverket m. m.; samt

första särskilda utskottets memorial, nr 4, angående ersättning åt dess tjänstemän m. fl.

#### § 5.

Ordet lämnades härefter till

Herr Eriksson i Grängesberg, som yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att å föredragningslistan för nästa plenum bankoutskottets utlåtanden nr 71 och nr 72 måtte i nu nämnd ordning uppföras närmast efter samma utskotts utlåtande nr 78.

Denna hemställan bifölls.

#### § 6.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4,10 e. m.

In fidem  
*Per Cronvall.*